

OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 14:00 uur d.d. 25-03 – 14:00 uur d.d. 26-03

(Financiën) | Met input van VWS, RIVM, J&V, BZ, FIN, BZK, IenW, OCW, SZW, EZK, LNV en Defensie

10.2e

NB: de ringen staan onderaan

Samenvatting

- Het beeld in de media is dat van 'een dag met twee gezichten'. Aan de ene kant vindt er een afvlakking plaats in het aantal besmettingen en lijken de maatregelen volgens media te werken. Aan de andere kant steeg het aantal doden en het aantal ic-opnamen niet eerder zo hard. De woorden van NVIC-voorzitter Diederik Gommers– “het is echt spannend nu” – worden overal herhaald. De bedden die volgende week nodig zijn, zijn er nu nog niet, waarschuwt hij. Hij vraagt om een sterkere centrale sturing.
- Op social media is er aandacht voor farmaceut Roche. Volgens een aantal media staat de fabrikant massaal testen in de weg. Verschillende partijen in de Tweede Kamer willen het farmaceutisch bedrijf daarom met dwang aansporen de receptuur vrij te geven.
- Uit onderzoek van Ipsos blijkt dat 81% van de Nederlanders vindt dat de overheid goede maatregelen neemt om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan.
- Het Centraal Planbureau (CPB) vreest voor een diepe recessie naar aanleiding van de coronacrisis. De economie zou kunnen krimpen met 7,7%. Alles hangt volgens het planbureau af van de duur van de coronabeperkingen en hoe diep dat alles doorwerkt in de economie.
- EU-leiders spreken vandaag over maatregelen die de crisis het hoofd moeten bieden. Er is veel discussie over mogelijke eurobonds en over de inzet van het ESM. Volgens diverse media neemt de druk op Nederland (als tegenstander) toe.

Karakterisering berichtgeving

- Vanmiddag is er in verschillende liveblogs aandacht voor het Kamerdebat. De meeste partijen in de Tweede Kamer zijn tevreden over de manier waarop het kabinet nu omgaat met de coronacrisis, al zijn er nog wel vragen over het gebrek aan beschermingsmiddelen, het aantal IC-bedden en het opvoeren van de testcapaciteit. Ook is er aandacht voor de communicatie door de overheid, die kan volgens verschillende politici beter. Er is kritiek op onder meer de 'warrige' persconferentie van maandag.
- Het beeld in de media is er een van 'goed nieuws en minder goed nieuws' (NOS). Aan de ene kant vindt er een afvlakking plaats in het aantal besmettingen en lijken de maatregelen volgens media te werken: 'RIVM toont zich hoopvol' (NRC) en 'er lijkt licht te zijn aan het eind van de tunnel' (Trouw). In radioprogramma 1 op 1 laat Berden van het Regionaal Overleg Acute Zorg (ROAZ) weten dat 'Brabantse ziekenhuizen het waarschijnlijk redden'. Aan de andere kant steeg het aantal doden en het aantal ic-opnamen niet eerder zo hard. 'Alles kraakt nu in het ziekenhuis', kopt NRC, dat Gommers citeert.
- Alle grote en kleine (online) nieuwsmedia berichten over de scenario's van het CPB. 'Een crisis lijkt onvermijdelijk', 'vrees voor diepe recessie', 'economie krijgt harde dreun', zijn de conclusies in krantenkoppen van o.a. Telegraaf, AD en RTLNieuws. In de artikelen hierover wordt CPB-directeur Pieter Hasekamp aangehaald. "Recessie onvermijdelijk".
- Daarnaast is er steeds meer reflectie op de betekenis van de coronacrisis op de samenleving: hoe moet het verder na de crisis?

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)

Slachtoffers

- Het aantal patiënten dat met Covid-19 op de intensive care ligt, is in 24 uur gestegen met 98 mensen. Dat maakte de NVIC woensdag bekend. Het is de snelste stijging tot nu toe. In totaal liggen er nu 644 mensen op ic-afdelingen die besmet zijn met het coronavirus.

Schade

- Het coronavirus zal blijvende sporen in de Nederlandse economie nalaten, concluderen media. Er is aandacht voor de centrale sectoren die geraakt worden door het virus. Waaronder: de voedingsmiddelenindustrie, de bouwsector en de autoproductie.

Scenario's

- NVIC verwacht volgende week 1100 coronapatiënten op de intensive care (IC). Daarvoor zijn 1600 bedden nodig. De echte piek op de IC verwachten zij eind mei. Dat zouden 2200 bedden zijn.
- Zowel het CPB als de Wereldhandelsorganisatie (WTO) vrezen een recessie ten gevolge van de coronacrisis. Het CPB schetst vier scenario's waarin de Nederlandse economie krimpt dit jaar van 1,2% (in het gunstigste geval) tot 7,3% (pessimistische scenario). In drie van de vier scenario's die het CPB vanochtend heeft gepubliceerd is de economische neergang dieper dan in de crisis van 2008/2009. Ook loopt in alle gevallen de werkloosheid op, in het donkerste scenario zelfs tot 9,4% van de beroepsbevolking. Tegelijkertijd blijft de Nederlandse staatsschuld betaalbaar.

Informatiebehoefte

- Een veel gestelde vraag aan NU.nl is: 'Kan ik met 'gewone' klachten nog wel naar de dokter?'
- Op social media lijkt de vraag waarom kinderen (nog) met elkaar mogen (buiten)spelen steeds vaker terug te komen. Sommige ouders vinden het onverstandig. Vooral nu er door RTLNieuws is gemeld dat een 1-jarig kind besmet met het virus is opgenomen in het ziekenhuis.
- Op de social media kanalen van BZ komen vragen binnen van Nederlanders in het buitenland over de regeling BBB, zoals: moeten reizigers die terugkomen in quarantaine?
- Bij de Consumentenbond komen veel vragen binnen van consumenten die willen weten waar zij recht op hebben bij geannuleerde reizen.
- De Autoriteit Consument en Markt (ACM) signaleert dat consumenten niet goed weten of ze compensatie kunnen krijgen voor geleden schade (het gaat om abonnementen of gekochte kaartjes).
- Bij RVO zijn er op woensdag 25 maart 493 nieuwe vragen rondom corona binnengekomen. De grootste aantal vragen (35%) gaat over "Compensatie regeling getroffen sectoren".
- Voor ondernemers blijft er onduidelijkheid bestaan over de aangekondigde data (6 april en 1 juni).
- JOB bevestigt dat veel mbo'ers vragen hebben over het uitstel van hun stage of examens.
- Uit het Kamerdebat van gisteren (over het noodpakket) komen in ochtendkranten verschillende vragen naar voren, waaronder: 1) is er gevaar voor misbruik van de noodmaatregelen? En 2) hoe lang kan de overheid steun volhouden?

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Zorg

- NVIC publiceert handleiding met noodoplossing waarbij in het uiterste geval twee of zelfs meer patiënten tegelijk aan een beademingsmachine kunnen worden gelegd.
- Nederlandse ziekenhuizen creëren een database met geanonimiseerde gegevens van coronapatiënten om via machine learning nieuwe patiënten sneller en effectiever te kunnen behandelen. Omdat er sprake is van een crisissituatie wordt er geen toestemming gevraagd aan de patiënten of hun naasten om de gegevens te gebruiken. Het initiatief wordt gecoördineerd door het Amsterdam UMC, de Vrije Universiteit Amsterdam en het Maastricht UMC+.
- Media berichten over verschillende 'coronacentra' die door samenwerkende huisartsen worden opgezet.
- Het Streeklab Haarlem denkt een oplossing te hebben voor het tekort aan mondneusmaskers. Door de maskers te bestralen met uv-licht zijn ze dezelfde dag, door dezelfde persoon, nog een keer te gebruiken.

Nederlanders in het Buitenland

- Media melden dat tot gistermiddag ruim 15.000 in het buitenland gestrande Nederlanders zich hebben aangemeld voor hulp bij terugkeer naar huis. Alle vakantiegangers die via Sunweb hadden geboekt zijn thuis, meldt de reisorganisatie. Corendon heeft 6.500 Nederlanders opgehaald. TUI haalde vorige week met reguliere en extra repatriërvluchten ca. 30.000 reizigers naar Nederland.

Onderwijs

- Verschillende scholen in PO en VO laten in de media weten ook na 6 april nog dicht te blijven.
- JOB meldt dat MBO scholen op zoek zijn naar alternatieven voor schoolexamens.

Kinderopvang

- Verschillende gemeenten hebben de regels voor de noodopvang verruimd voor kwetsbare kinderen, van wie de ouders geen vitaal beroep uitoefenen die bijvoorbeeld slachtoffer zijn van huiselijk geweld en ouders of kinderen die kampen met (sociaal)psychische problemen.

Wonen en bouwen

- Veel aandacht voor het bericht dat BZK met verhuurdersorganisaties en brancheverenigingen heeft afgesproken, dat vanwege de coronacrisis niemand uit huis mag worden gezet.
- MKB-Nederland, VNO-NCW en Bouwend Nederland roepen opdrachtgevers in de bouw en elders op om lopende werken voor zover mogelijk doorgang te laten vinden. Het EIB wil van de overheid een miljard euro voor het opzetten van een woonfonds.
- VEH en Funda zien dat veel mensen hun huizenjacht voorlopig staken. Het gros gaat pas weer op zoek als de coronacrisis is ingedamd. Hoes (NVM) verwacht een minder sterke stijging van de huizenprijzen.
- Stichting AFNL-NOA stelt dat deze 'crisis kans biedt voor het onderhoud van infrastructuur'

Kwetsbare groepen

- Het Leger des Heils vraagt aandacht voor de situatie van dak- en thuislozen in tijden van corona en start daarom vandaag met de campagne: 'Thuisblijven, hoe dan?!' De organisatie wil extra opvangplekken creëren in hotels en vakantieparken.
- Nibud komt met corona-bespaartips.

Arbeidsmarkt

- Er is nog geen sprake van massaontslag van personeel met flexibele contracten, concludeert werkgeversvereniging AWWN uit een enquête die ze hield onder de achterban.
- Werkzoekenden melden zich bij de vakbonden met de klacht dat het UWV in tijden van corona vasthoudt aan de sollicitatieplicht.
- AWWN schat dat bijna de helft van de bedrijven gebruik gaat maken van de NOW regeling.
- De CNV en arbeidsjuristen krijgen tientallen vragen over werkgevers die hun personeel vragen om vakantiedagen op te nemen.
- Boeren en tuinders lanceren websites voor 'extra handjes' tijdens oogst.

Economie en bedrijfsleven

- De Haagse markt werd woensdagmiddag gesloten, omdat de markt te veel mensen trok vanwege het mooie weer.
- TLN en CNV Vakmensen lanceren deze week een campagne ter verbetering van de behandeling van vrachtwagenchauffeurs.

Defensie

- De besmetting van een bemanningslid van het Belgische fregat Leopold 1 heeft tot onrust geleid bij het personeel van de Koninklijke Marine.

Internationaal

- EU-leiders spreken vandaag over maatregelen die de crisis het hoofd moeten bieden. Er is veel discussie over mogelijke eurobonds en over de inzet van het ESM. De Volkskrant-redactie stelt dat de Europese leiders een evenwicht moeten vinden tussen Europese en nationale belangen.

Betekenisgeving

Reacties op aanpak Nederlandse overheid

- De Tweede Kamer ondersteunt het noodpakket zonder verdere voorwaarden. Unaniem klinkt lof over de daadkracht waarmee het kabinet de coronaplaag tot nu toe te lijf gaat, meldt Volkskrant.
- CPB-directeur Hasekamp noemt de maatregelen om de verspreiding van het coronavirus in te dammen noodzakelijk, hoewel het duidelijk is dat ze diep ingrijpen in de economie.
- Hoogleraar Bezemer (Economie) vindt dat de overheid goed heeft gehandeld door zo snel en genereus geld in te zetten, maar wijst ook op de 900.000 banen van arbeidsmigranten.
- Belastingadviseurs verwelkomen het belastinguitstel dat het kabinet bedrijven in nood biedt. Maar het kabinet kan fiscaal meer doen, menen zij. Ze wijzen op het fiscale noodpakket dat tijdens de crisis van 2009 werd opgetuigd.

Communicatie Rijksoverheid

- In de ochtendkranten is er relatief veel aandacht voor de communicatie door de overheid, die volgens experts en politici nog beter kan. Kamerleden die tot nu toe aan het woord zijn geweest in het debat over de coronacrisis, hebben kritiek geuit op de manier waarop het kabinet communiceert. "Wees helder over wat je van ons Nederlanders verwacht" zegt Asscher (PvdA).

Zorg

- Gommers van de NVIC vraagt in de Tweede Kamer om een meer centrale, militaire, 'directievere' aansturing bij de verdeling van ic-capaciteit over het hele land. NVIC meldt dat enkele ziekenhuizen met capaciteit terughoudend zijn in het aannemen van patiënten.
- Werknemers en ouderen maken zich zorgen over de thuiszorg tijdens de coronacrisis. Ouderen zijn bang om besmet te raken en thuiszorgmedewerkers vooral om de ouderen te besmetten.
- Transplantatie-artsen en de Nederlandse Transplantatie Stichting maken zich grote zorgen over het mogelijk tekort aan IC-bedden voor levensreddende transplantaties.
- Verschillende partijen in de Tweede Kamer willen farmaceutisch bedrijf Roche desnoods dwingen om de receptuur vrij te geven van de coronatest die ze maken. Met zo'n 'dwanglicentie' is het dan mogelijk om in Nederland zelf testen te produceren. Onderzoeksjournalist Ton Dijk roept op om #Rocheboycot trending te maken op Twitter.
- De Brabantse ziekenhuizen lijken de toestroom van patiënten op hun intensive care-afdelingen aan te kunnen. "De berekeningen laten zien dat dat moet kunnen", zei Bart Berden van het Regionaal Overleg Acute Zorg (ROAZ) in het radioprogramma 1op1 op NPO Radio 1.

Peilingen

- Dat de verspreiding van het coronavirus lijkt af te remmen, is voor ruim 80 % van de Nederlanders geen reden om de maatregelen die zijn afgekondigd door het kabinet naast zich neer te leggen (Wat vindt Nederland).
- Van de duizend ondervraagden vindt 81 % dat de overheid goede maatregelen neemt om de verspreiding van het virus tegen te gaan. Ook het RIVM en lokale gezondheidsorganisaties krijgen van meer dan 80 %, het vertrouwen in hun aanpak (Ipsos).
- Brengt de coronacrisis mensen in Nederland dichter bij elkaar? "Ja", zegt de helft (52 %) van het EenVandaag Opiniepanel. Een kwart (28 %) denkt van niet. Zij vrezen dat de verschillen tussen arm en rijk nu groter worden en ergeren zich aan egoïstisch gedrag, zoals hamsteren. De helft (53 %) doet nu iets extra's voor iemand anders.

Nederlanders in het buitenland

- Reizigers klagen dat de BBB-website vaak niet bereikbaar is. Op Twitter klagen mensen dat je 'als Nederlander 300 of 900 euro moet betalen om überhaupt naar Nederland te kunnen maar de asielstroom gewoon ongehinderd doorgaat'.

- In Nieuw-Zeeland gestrande Nederlanders zeggen zich in de steek gelaten te voelen en klagen over slechte informatievoorziening vanuit de ambassade en de overheid in het algemeen.

Samenleving na coronacrisis

- Kim Putters (SCP), zei gisteravond in Nieuwsuur dat het belangrijk is om nu al na te denken over hoe onze samenleving eruit komt te zien na corona.

Onderwijs

- Aob en CNV Onderwijs laten merken al rekening te houden met een eventuele langere sluitingstermijn van de scholen.

Economie en bedrijfsleven

- De cultuursector laat weten behoefte te hebben aan specifieke oplossingen omdat b.v. de podiumsector voor een groot deel draait op voorfinanciering
- Door een dramatische daling van advertentie-inkomsten verkeren uitgevers van lokale en regionale kranten in acute geldnood. Zowel de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ) als de branchevereniging NNP voor lokale en regionale huis-aan-huisbladen dringt aan op steun.
- Nederlandse ondernemers die net over de grens wonen maar in Nederland werken, dreigen buiten de steunmaatregelen te vallen. Ze vragen de Nederlandse regering om de noodregelingen te verbreden zodat ook zij eronder vallen
- Bij de vakbonden is de grote zorg dat werknemers in de 'flexibele schil' rond bedrijven de dupe worden van de economische crisis door de uitbraak van het coronavirus.
- De meeste bedrijven in Nederland verwachten de komende tijd banen te moeten schrappen vanwege het omzetverlies dat ze lijden door de coronacrisis, meldde VNO-NCW en MKB-Nederland. Ze baseren zich op een enquête die gehouden is onder 158 directeuren van brancheorganisaties in verschillende sectoren.
- De maatschappelijke druk op bankiers en andere bedrijfsbestuurders om inkoopprogramma's van eigen aandelen te staken en dit jaar ook geen dividend uit te keren, neemt toe, constateert het Financieel Dagblad. Politici, vakbonden en financiële roepen op tot solidariteit met de slachtoffers van de coronacrisis.

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
• Nederlanders besmet en/of geïsoleerd in gebieden getroffen door COVID-19 • Patiënten, medewerkers en bezoekers van gesloten Nederlandse ziekenhuizen • Bedrijven getroffen door gevolgen van het virus of door maatregelen.	• Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders • Familie van Nederlanders in getroffen landen • Werknemers en klanten van getroffen bedrijven • Zorginstellingen en personeel.	• Algemeen publiek • Politici.